

Besättningsbeskrivningar av smågrisproducerande besättningar inom Farmek som utnyttjar Rasp

Sammanfattning

Materialet är en beskrivning av de smågrisproducerande besättningar inom Farmek som använder Rasp för produktionsuppföljning. 320 besättningsbeskrivningar har bearbetats. Bland dessa var vissa uppfödningssystemer mer vanligt förekommande:

- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med spaltgolv eller med dränerande golv. Planerad produktion utan gödselkontakt mellan grupper. 39 besättningar.

- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med spaltgolv eller dränerande golv. Helsektionerad planerad produktion. 34 besättningar.

- Familjebox med djupströ där smågrisarna går kvar i boxen fram till leverans. Helsektionerad planerad produktion. 34 besättningar.

- Enhetsbox med öppen gödselränna där smågrisarna går kvar från födelse till leverans. Planerad produktion med gödselkontakt mellan grupper. 33 besättningar.

- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med öppen gödselränna. Planerad produktion med gödselkontakt mellan grupper. 23 besättningar.

Utöver dessa förekom ett flertal andra uppfödningssystemer.

Inledning

Inom Farnmek finns ca 330 producenter som utnyttjar Rasp för produktionsuppföljning av sin smågrisproduktion. Besättningarna som använder Rasp har olika förutsättningar beträffande besättningsstorlek, boxlösningar, sektionering av gödsel och luft, planerad produktion, rekryteringsmodeller mm. Olika förutsättningar ger olika möjligheter att producera smågrisar med bra produktionsresultat. Genom att beskriva produktionsförutsättningarna i besättningarna som använder Rasp, finnas möjligheten att tillsammans med produktionsresultaten hitta faktorer som inverkar speciellt positivt eller negativt på en lönsam smågrisproduktion.

Målsättning

Målsättningen med den här studien är att beskriva de besättningar som utnyttjar Rasp. Besättningsbeskrivningarna ska i ett senare skede, tillsammans med Raspdatabasen, kunna ge underlag för att testa och ge svar på olika samband mellan produktionsresultat och smågrisproducerande besättningsars stallsystem, behandlingsrutiner, utfodringssystem mm. Besättningsbeskrivningarna kan dessutom användas för att söka besättningar med någon form av produktionsförutsättningar som avses att studeras mer ingående.

Genomförande

Under tidsperioden från sommaren 1994 till och med våren 1995 lämnade alla rådgivare inom Farnmek en beskrivning, enligt ett i förväg fastställt protokoll, över de Raspanslutna besättningar man ansvarade för. När beskrivningarna var gjorda skickades de till Slakteriförbundet för kodning och stansning. Genom kodningen var det möjligt att koppla informationen från besättningsbeskrivningarna till produktionsparametrar från Rasp.

Resultat

Produktionsresultat

Produktionsresultaten varierar stort mellan besättningar med Rasp. Medeltal för olika produktionsparametrar samt resultaten för den bästa respektive sämsta tredjedelen redovisas i tabell 1.

Tabell 1. Medeltal för 332 besättningar med Rasp, respektive medeltal för den bästa och sämsta tredjedelen av besättningarna. 950101 - 951101

	Medeltal för samtliga besättningar	Medeltal för den bästa tredjedelen av besättningarna	Medeltal för den sämsta tredjedelen av besättningarna
Antal besättningar	332	110	110
Antal suggor i produktion	82,5	84,7	77,7
Antal producerade smågrisar per årssugga	19,4	22,2	16,6
Total foderförbrukning per 25 kg smågris	106,5	98,8	118,0
Smågrisdoförbrukning per 25 kg smågris	33,7	32,3	35,3
Grisningsintervall, dagar	167,5	164,1	172,9
Avvänjningsålder, dagar	39,8	38,4	42,2
Antal galldagar	7,0	6,5	8,0
Antal spilldagar	11,9	8,3	15,8
Omlöp, %	7,8	5,8	10,1
Kullnummer	3,6	3,6	3,5
Kullnummer för utgångna suggor	4,8	4,8	4,5
Antal levande födda grisar per kull	11,1	11,4	10,8
Antal avvanda grisar per kull	9,4	10,0	8,9
Dödlighet mellan födelse och avvänjning, %	14,6	12,7	16,7
Dödlighet mellan avvänjning och leverans, %	3,4	2,0	5,2
Ålder vid 25 kg, dagar	84,5	79,7	89,6
Arbetsstimmar per årssugga	28,2	30,4	24,8

Besättningsstruktur

Av besättningarna i Rasp med besättningsbeskrivning, var 73% smågrisproducenter och 27% hade integrerad produktion. Fördelningen mellan handelsklasser och medelantal suggor i produktion framgår av tabell 2. Av 319 besättningar producerade 59% ScanH-grisar. Besättningar med ScanH90/BiS-produktion är större, vilket innebär att det fanns lika många suggor i ScanH- och ScanH90/BiS-produktion. Scangrisproducenterna var, med något undantag, gyltproducerande besättningar.

Tabell 2. Andelen besättningar fördelad på handelsklass samt medelantal suggor i respektive handelsklass. 319 besättningar

Handelsklass	Andel besättningar, %	Medelantal suggor i produktion	std
ScanH90/BiS	36	103	66
ScanH	59	64	42
Scan	4	113	80
Sero	1	40	-
S:a	100	80	57

Det fanns sammanlagt drygt 25000 suggor i besättningar med Rasp (tabell 3). 35% av besättningarna hade färre än 50 suggor i produktion och svarade för 16% av suggorna i Rasp. 5% av besättningarna hade mer än 200 suggor i produktion och svarade för 15% av suggorna i Rasp.

Tabell 3. Andel besättningar samt antal suggor i produktion fördelade på besättningsstorlekar

Besättningsstorlek, antal suggor i produktion	Andel besättningar, %	Totalt antal suggor i produktion
0-29	6	410
30-49	29	3610
50-79	30	6090
80-119	16	4800
120-199	14	6400
200-299	3	2080
>300	2	1740
S:a	100	25130

Rekrytering och karantän

Den vanligaste rekryteringsmodellen var genom inköp av hybridgyltor. 66% av besättningarna i Rasp rekryterade genom inköp vilket motsvarade 65% av suggorna (tabell 4).

Tabell 4. Rekryteringsmodell fördelad på andel av besättningarna och andel av suggorna i Rasp

Rekryteringsmodell	Andel av besättningarna, %	Andel av suggorna, %
Egen rekrytering med kärndel	14	14
Inköp Elitgyltor	12	10
Inköp hybridgyltor	66	65
Alternande		

återkorsning	3	7
Övrigt	5	4

Av 10 besättningar med alternerande återkorsning var samtliga integrerade och av 44 besättningar med egen rekrytering med kärndel var 12 besättningar integrerade.

Av ScanH90/BiS- besättningarna rekryterade 85% av besättningarna genom inköp av Elit- eller hybridgyltor. Av ScanH- besättningarna rekryterade 80% av besättningarna genom inköp av Elit- eller hybridgyltor.

Uppgifter om tid för rekryteringsdjur i karantän har lämnats av 304 besättningar (tabell 5). 57 besättningar saknade karantän, varav 31 av besättningarna rekryterade gyltor via inköp. 3 ScanH90/BiS-besättningar med inköp av hybridgyltor saknade karantän.

Tabell 5. Tid i karantän, veckor fördelat på antal besättningar. 304 besättningar

Tid i karantän, veckor	Antal besättningar
Karantän saknas	57
1-2 veckor	8
3 veckor	131
>4 veckor	108

Svinsemin

Andelen svinsemin i besättningarna var större med ökad gruppstorlek (tabell 6). 309 besättningar uppgav andelen svinsemin i besättningen. Medelandelen svinsemin i dessa besättningar var 66%.

21 besättningar använde inte svinsemin. Tillsammans hade de 1340 suggor i produktion.

Tabell 6. Andelen svinsemin vid olika storlek av suggrupper. 309 besättningar

Antal suggor per grupp	Andel besättningar, %	Andel svinsemin, %	std.
0-5	18	40.4	34.3
6-10	42	65.0	28.2
11-15	19	74.0	21.3
16-25	15	82.3	14.9
>26	6	84.1	10.5

Gruppintervall och antal suggrupper

De flesta besättningar tillämpade planerad produktion. De vanligaste gruppintervallen är 3 och 4 veckor mellan grisningarna (tabell 7). Besättningar med 2 veckor mellan grupperna hade i medeltal flest suggor i produktion. Besättningar med långa intervall mellan grupperna hade stora suggrupper. Av 316 besättningar hade 23 besättningar kontinuerlig grisning.

Bland besättningar med ScanH90/BiS-produktion hade 30% 4 veckors gruppintervall, 21% hade 3 veckor mellan grupperna och 18% 2 veckor mellan grupperna. Ingen ScanH90/BiS-besättning hade kontinuerlig grisning.

Tabell 7. Gruppintervall och antal suggrupper i Raspan Slutna besättningar. 316 besättningar

Gruppintervall, veckor	Andel besättningar %	Medelantal suggor i produktion	Medelantal suggor per grupp	Medelantal suggrupper
Kontinuerlig produktion	7	57.8	3.3	21.4
2	14	151.1	13.7	11.0
3	36	70.2	9.2	7.8
4	23	70.2	11.6	6.0
5	1	21.0	5.0	4.5
6	10	70.3	17.1	4.2
8	8	61.7	20.0	3.1
12	1	32.0	16.0	2.0

Grisningsavdelning

Av 316 besättningar hade alla utom 5 besättningar grisningar i enskilda grisionsboxar. Bland de 5 besättningarna skedde grisningarna i djupströboxar med monterade grisionsboxar eller lådor och s.k. Högbygrind. I 18 besättningar av de 316 har uppgivits att grisningarna skedde i oisolerade utrymmen.

Golvvärme i grisionsboxarna fanns i 45 besättningar.

Suggorna fixerades vid grisning i 82 besättningar.

Digivning

Av 313 besättningar hade 251 (80%), svarat att grisarna var kvar i samma box från grisning fram till och med avvänjning. 11 besättningar flyttade sugga med kull under digivningen till en annan enskild digivningsbox. 10 besättningar flyttade sugga med kull till en gruppbox med gödselgång och 41 besättningar flyttade till en gruppbox med djupströ.

23 besättningar uppgav att digivningen skedde i oisolerade utrymmen, 269 att digivning skedde i isolerade utrymmen och uppgift saknades från 24 besättningar.

Golvvärme i digivningsboxarna fanns i 30 besättningar.

Tillväxt

I 54% av besättningarna hade uppgivits att smågrisarna flyttas från digivningsboxen i samband med avvänjning och i 36% av besättningarna går smågrisarna kvar i digivningsboxen efter avvänjning. Från 9% av besättningarna saknades uppgift. Dessa besättningar hade förmodligen två eller flera system för avvanda smågrisar. De olika uppdelningarna av boxssystem för avvanda smågrisar finns i tabell 8.

31 besättningar hade uppgivit att tillväxtavdelningen var oisolerad, 267 att tillväxtavdelningen var isolerad och från 18 besättningar saknades uppgift.

Golvvärme i tillväxtboxarna fanns i 35 besättningar.

Tabell 8. Olika boxtyper för tillväxt. 316 besättningar

Boxtyp	Andel besättningar, %
Enhetsbox, samma som grisning	23
Gruppbox med gödselgång, samma som digivning	1
Gruppbox med djupströ, samma som digivning	12
Tillväxtbox med gödselgång	43
Tillväxtbox med djupströ	12
Övrigt samt uppgift saknas	9

Betäckning och sinsuggor

De vanligast förekommande boxtyperna i betäckningsavdelningar var djupströboxar och s.k. 4-gruppboxar (tabell 9). 21 besättningar hade boxar för fixerade suggor i betäckningsavdelningen. En besättning skötte betäckning utomhus. 97 besättningar (31%) hade oisolerade betäckningsavdelningar.

Tabell 9. Boxtyper i betäckningsavdelningar, 310 besättningar

Boxtyp	Andel besättningar, %
Helfixerad	7
4-grupp	34
Tvärtråg eller långtråg	8
Djupströ	38
Övrigt	13

I sinsuggavdelningar var de vanligaste boxarna djupströboxar. En boxtyp som ökar i antal är boxar med ströad liggyta, gödselyta och ätbås. I denna undersökning finns den boxen under rubriken "övrigt" (tabell 10).

179 besättningar (57%) hade oisolerade sinsuggavdelningar, varav sinsuggorna hade tillgång till utevistelse i 10 besättningar.

Tabell 10. Boxtyper i sinsuggavdelningar, 305 besättningar

Boxtyp	Andel besättningar, %
4-grupp	12
Tvärtråg eller långtråg	4
Djupströ	71
Ute	3
Övrigt	10

Sektionering

Graden av sektionering i Raspan Slutna besättningar framgår av tabell 11. De flesta besättningar hade planerad produktion med gruppgrising. 10% av besättningarna angav att planerad produktion samt sektionering saknades. 30% av besättningarna hade både gödsel- och luftsektionerad uppfödning i grisnings-, digivnings- och tillväxtavdelningarna. 65% av besättningarna hade gödselsektionering i grisnings- och digivningsavdelningarna, samt 63% i tillväxtavdelningarna.

Tabell 11. Sektioneringsgrad i olika avdelningar, 313 besättningar

Sektioneringsgrad	Andel besättningar, %				
	Grisning	Digivning	Tillväxt	Betäckning	Sinsuggor
Helsektionerad	30	31	31	15	15
Planerad prod., ej gödselkontakt mellan grupper	35	34	31	31	14
Planerad prod., gödselkontakt mellan grupper	25	25	28	44	60
Övrigt	10	10	10	10	11

Gödselsystem

De flesta grisningsavdelningar (59%) hade öppen gödselränna. I 22% av besättningarna hade grisningsboxarna dränerande golv eller spaltgolv. I 14% av besättningarna gick grisarna under digivningstiden i boxar med djupströ.

I tillväxtavdelningarna minskade andelen boxar med öppna gödselrännor till förmån för tillväxtboxar med spaltgolv och tillväxtboxar med djupströ. En tredjedel av besättningarna hade tillväxtboxar med öppna gödselrännor.

I betäcknings- och sinsuggavdelningarna ökade andelen besättningar med djupströ. I 67% av besättningarna gick sinsuggorna i djupströboxar. För att spara halm blir gruppboxar för sinsuggor med ströad liggyta, gödselyta och ätbås allt vanligare.

Tabell 12. Gödselsystem i olika avdelningar, 316 besättningar

Gödselsystem	Andel besättningar, %				
	Grisning	Digivning	Tillväxt	Betäckning	Sinsuggor
Gödselgång, öppen ränna	59	50	34	45	16
Gödselgång, spaltgolv	9	7	26	7	4
Ej gödselgång, ströad yta med manuell rengöring	17	14	8	6	2
Ej gödselgång,					

dränerande golv	12	9	3	1	1
Ej gödselgång, djupströ	1	14	24	36	67
Gödselgång, ströad liggyta	-	-	1	3	8
Uppgift saknas	2	6	4	2	2

Ventilationssystem

Det mest förekommande ventilationssystemet i grisnings-, digivnings- och tillväxtavdelningar var undertrycksventilation med manuellt reglerade tilluftsdon (ca 38%). Därefter följde undertrycksventilation med tilluftstak (ca 22%), undertrycksventilation med automatiskt reglerade tilluftsdon (ca 18%) och undertrycksventilation med duk eller strumpa (ca 10%). I sinsuggavdelningar skedde ventilationen i de flesta besättningar genom självventilation med manuell reglerad eller oreglerad tvärventilation (42%) eller motsvarande nockventilation (15%). 17% av sinsuggbesättningarna hade undertrycksventilation med manuellt reglerade tilluftsdon.

Foder och fodertilldelning

Olika foder och kombinationer av foder som förekom finns redovisade i tabell 13. Det mest förekommande var torrutfodring med hemmablandat foder. Till avvanda smågrisar dominerade torrutfodring med inköpt foder.

Tabell 13. Foder till olika djurkategorier. 316 besättningar

Foder	Andel besättningar, %		
	Grisning och digivning	Tillväxt	Betäckning, sinsuggor och rekrytering
Torrfoder, färdigfoder	23	53	23
Torrfoder, hemmablandat	66	34	65
Blötfoder, färdigfoder och vassle	1	1	1
Blötfoder, hemmablandat och vassle	7	6	7
Blötfoder, hemmablandat och biostärkelse	1	-	1
Blötfoder, hemmablandat och övrigt	2	1	2
Tillväxt, blöt- och torrfoder till leverans	-	3	-
Uppgift saknas	-	2	1

Sinsuggor och suggor vid grisning tilldelades fodret restriktivt i de flesta besättningarna. Under digivning var det ungefär lika stor andel av besättningarna som utfodrade fritt och restriktivt.

Tabell 14. Andel besättningar med fri respektive restriktiv fodertilldelning till olika djurkategorier. 316 besättningar

Foder- tilldelning	Andel besättningar, %				
	Grisning	Digivning	Tillväxt	Betäckn	Sin
Restriktiv tilldelning	92	50	27	71	99
Fri tilldelning	8	47	71	27	1
Uppgift saknas	-	3	2	2	-

I betäcknings- och sinsuggavdelningar tilldelades fodret enskilt i ätbås i nästan 80% av besättningarna (tabell 15).

Tabell 15. Andelen besättningar med olika typer av fodertilldelning i betäckningsavdelningar och till sinsuggor. 316 besättningar

Utfodrings- plats / typ	Andel besättningar, %	
	Betäckn	Sinsuggor
Fixerad	76	79
Båsavskiljare, ej fixerad	10	9
Utan båsavskiljare	9	5
Transponderutfodring	1	3
Långsamutfodring	2	2
Uppgift saknas	2	2

Vattentilldelningen var i 96% av besättningarna fri tilldelning. 14 besättningar uppgav att vattentilldelningen var styrd.

Typbesättningar

Ur alla möjliga kombinationer av uppfödningssmodeller från grisning till leveransklar smågris utkristalliseras några mer vanligt förekommande modeller som listas nedan. Samtliga grisningar skedde i grisningsbox.

- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med spaltgolv eller med dränerande golv. Planerad produktion utan gödselkontakt mellan grupper. 39 besättningar.

- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med spaltgolv eller dränerande golv. Helsektionerad planerad produktion. 34 besättningar.

- Familjebox med djupströ där smågrisarna går kvar i boxen fram till leverans. Helsektionerad planerad produktion. 34 besättningar.

- Enhetsbox med öppen gödselränna där smågrisarna går kvar från födelse till leverans. Planerad produktion med gödselkontakt mellan grupper. 33 besättningar.

- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med öppen gödselränna. Planerad produktion med gödselkontakt mellan grupper. 23 besättningar.
- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med djupströ. Helsektionerad planerad produktion. 18 besättningar.
- Enhetsbox med öppen gödselränna. ”Huller om buller grisning”. 14 besättningar
- Familjebox med djupströ där smågrisarna går kvar i boxen vid avvänjning fram till leverans. Planerad produktion utan gödselkontakt mellan grupper. 10 besättningar.
- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med öppen gödselgång. Planerad produktion utan gödselkontakt mellan grupper. 10 besättningar.
- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med spaltgolv. Planerad produktion med gödselkontakt mellan grupper. 9 besättningar.
- Smågrisarna flyttas i samband med avvänjning till en tillväxtbox med djupströ. Planerad produktion utan gödselkontakt mellan grupper. 9 besättningar.

Resterande 51 besättningar har främst lösningar med ”huller om buller grisning” och boxar utan gödselgång med manuellt skrapade gödselytor.

Diskussion

Materialet är en statistisk beskrivning av de smågrisproducerande besättningar som använder Rasp för produktionsuppföljning. Vissa frågetecken kvarstår i de inlämnade besättningsbeskrivningarna. Flera beskrivningar är ofullständigt ifyllda och har därför ett begränsat värde vid jämförande av produktionsparametrar.

Frågeformuläret har haft någon fråga som varit svår att motivera ifyllandet av och någon fråga har varit oklart formulerad. Byggnadsår och medicinfoderförbrukningen saknas och är uppgifter som ska adderas till undersökningen. Vid förändringar av byggnader mm blir beskrivningarna inaktuella och måste revideras för att kunna jämföra skillnader av produktionsförutsättningar med produktionsresultat.

320 besättningsbeskrivningar har lämnats och kodats. Efter bearbetning har beskrivningar som är möjliga att använda vid analyser av produktionsförutsättningar minskat. Dessutom finns många olika besättningstyper vilket medför att grupper med besättningar med samma produktionssystem blir små och statistiska skillnader dem emellan kan bli svåra att mäta.